

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»
Кафедра екології та зоології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з науково-педагогічної роботи
Тетяна МАРІНЕНКО
«20» 06 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОЛОГІЧНА НОЗОЛОГІЯ

для студентів

галузь знань	<u>10 «Природничі науки»</u>
спеціальність	<u>101 «Екологія»</u>
освітній рівень	Магістр
освітньо-наукова програма	«ЕКОЛОГІЯ»
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Анатолій ПОДОБАЙЛО, к.б.н., доц. кафедри екології та зоології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.

Київ – 2023

Розробник(и): Анатолій Віталійович Подобайло, к.б.н., доцент кафедри екології та зоології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри екології та зоології

(Анатолій ПОДОБАЙЛО)

Протокол від «19» 05 2023 р. за № 17

Схвалено науково-методичною комісією

ННЦ «Інститут біології та медицини»

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від «20» 06 2023 року № 6

Голова науково-методичної комісії (Наталія СКРИПНИК)

«20» 06 2023 року

1. Мета дисципліни:

Метою дисципліни є одержання здобувачами знань про екологічно залежні групи хвороб, їх нозологічні форми, причини та фактори, які їх викликають; екологічні та еволюційно-біологічні механізми та закономірності, які обумовлюють виникнення і розвиток захворювань; показати взаємозв'язки між патологічними станами організму і групами факторів, сукупністю та різноманітністю проявів впливу факторів середовища. Взаємодію між організмом та біотичними факторами представлено у курсі на основі механізмів та стратегій паразитизму, які характерні мікроорганізмам, мікоплазмам, вірусам і тваринним організмам.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування навчальних дисциплін «Біологія», «Вступ до екології», «Екологічна безпека та техноекологія».
2. Вміння самостійно застосовувати отримані знання для вирішення конкретних задач (встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, класифікувати екологічні фактори), працювати з науковою та навчально-методичною літературою.
3. Володіти елементарними навичками системного аналізу.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Дисципліна «Екологічна нозологія» є складовою циклу дисциплін вільного вибору студента освітньої програми другого рівня вищої освіти підготовки здобувачів освітнього ступеню магістр за спеціальністю 101-Екологія. Викладання даної дисципліни спрямовано на опанування здобувачами теоретичних засад основних механізмів та закономірностей, які обумовлюють виникнення, розвиток, та поширення екологічних захворювань; взаємозв'язків між патологічними станами організму і дією головних екологічних чинників, різноманітністю проявів впливу факторів середовища на організми.

4. Завдання (навчальні цілі).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- екологічну обумовленість виникнення окремих нозологічних форм;
- роль факторів довкілля у виникненні та розвитку хвороб та патологічних станів;
- закономірності формування зв'язків «паразит-хазяїн» та роль окремих груп паразитів у регуляції чисельності хазяїв, а також їх практичне значення як збудників захворювань та патологічних станів;

вміти:

- обирати методи для здійснення конкретних досліджень у галузі екологічної нозології;
- планувати заходи для профілактики та боротьби з біотичними чинниками – паразитичними організмами та їх переносниками, як причинами виникнення специфічних нозологічних форм людини та тварин;
- планувати заходи для профілактики та боротьби з головними чинниками – причинами виникнення специфічних захворювань людини.

Згідно вимог Стандарту вищої освіти України (другий (магістерський) рівень вищої освіти (сьомий рівень НРК України), галузь знань 10 «Природничі науки», спеціальність 101-Екологія дисципліна забезпечує набуття студентами таких компетентностей:

загальних:

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення;

спеціальних (фахових):

ФК01 Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідні для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК02. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем

ФК04. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.

ФК08 Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3 комунікація; 4. автономія та відповідальність)		Форми викладання навчання	Методи оцінювання	підсумковий оцінці
Код	Результат навчання			
1.1	Знати екологічну обумовленість виникнення окремих нозологічних форм	Лекція	Модульна контрольна робота, іспит	30
1.2.	Розуміти роль факторів довкілля у виникненні та розвитку хвороб та патологічних станів	Лекція	Модульна контрольна робота, іспит	20
2.1.	Вміти обирати методи для здійснення конкретних досліджень у галузі екологічної нозології	Практичне заняття	Практичне завдання, іспит	10
2.2.	Вміти розрізняти вірогідні загрози для здоров'я людини, що пов'язані з трансформацією природних екосистем і згубним впливом окремих екологічних чинників.	Практичне заняття	Практичне завдання, іспит	10
2.3	Планувати заходи для профілактики та боротьби з біотичними чинниками – паразитичними організмами та їх переносниками, як причинами виникнення специфічних нозологічних форм людини та тварин	Практичне заняття	Практичне завдання, іспит	10
3.1.	Виявляти закономірності формування зв'язків «паразит-хазяїн» та роль окремих груп паразитів у регуляції чисельності хазяїв, а також їх практичне значення як збудників захворювань та патологічних станів	Самостійна робота	Доповідь, іспит	10
3.2.	Планувати заходи для профілактики та боротьби з головними чинниками – причинами виникнення специфічних захворювань людини	Самостійна робота	Доповідь, іспит	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)						
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
ПР01. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.	+	+		+		+	
ПР02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.			+				
ПР11 Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природо- користування та захисту довкілля.			+	+	+	+	
ПР14 Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.					+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів.

- семестрові форми оцінювання:

1. Модульна контрольна робота №1: РН 1.1 – 20 / 10 балів.
2. Модульна контрольна робота №2: РН 1.2 – 15 / 7,5 балів.
3. Оцінка виконання практичних робіт: РН 2.1-2.3 – 15 / 7,5 балів.
4. Оцінка самостійної роботи (захист доповіді): РН 3.1-4.1 – 10 / 5 балів.

- підсумкове оцінювання: у формі іспиту

Підсумкова оцінка з освітнього компонента в цілому, підсумковою формою контролю за яким встановлено іспит, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання під час семестру (оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються) та оцінки, отриманої під час іспиту.

Формою проведення іспиту є тестова контрольна робота. Результатами навчання, які оцінюються в тестовій контрольній роботі, є РН 1.1-4.1.

Максимальна кількість балів, яка може бути отримати здобувачем освіти під час іспиту, становить 40 балів за 100-бальною шкалою.

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

- умови допуску до підсумкового іспиту.

Обов'язковою умовою допуску до іспиту є написання модульних контрольних робіт. Здобувач освіти не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж 20 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Модульні контрольні роботи 1 і 2 проводяться по завершенні тематичних лекцій з Розділів 1 і 2 відповідно. На практичних заняттях впродовж семестру вирішуються практичні завдання; слухаються доповіді.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ теми	Назва лекції	Кількість годин			
		Лекції	практичні заняття	самостійна робота	Консультації
Змістовний модуль 1. Чинники виникнення екологічно-зумовлених захворювань					
1	Предмет, задачі та основні поняття екологічної нозології	2	2		
2	Визначення екологічної хвороби як нозологічної одиниці. Терміни і поняття екологічної нозології	2	2		
3	Роль факторів довкілля у виникненні екологічно зумовлених захворювань.	2	2		
4	Нозологічні форми, зумовлені дією фізичних чинників навколишнього середовища.	2	2		
5	Нозологічні форми, зумовлені дією хімічних чинників навколишнього середовища	2	2		
6	Біотичні фактори як причини виникнення патологічних станів			10	
7	Паразитизм – специфічний тип біотичних відносин. Типи паразитів. Стратегії паразитизму	2	2		
8	Класифікація форм паразитизму та зв'язків паразитів і хазяїв.	2	2		
9	Типи біологічного забруднення довкілля. Хвороби, що виникають внаслідок біологічного забруднення довкілля.	2	2	50	
10	Консультація				2
Модульна контрольна робота 1			1		
Змістовний модуль 2. Специфічність системи паразит-хазяїн. Паразитарні хвороби					
10	Нозологічні форми, спричинені рикетсійними та бактеріальними зоонозами	4	4		
11	Нозологічні форми спричинені, грибними та протозойними зоонозами.	4	4		
12	Паразити свійських тварин і людини. Нозологічні форми, спричинені гельмінтозними зоонозами.	4	4		
13	Нозологічні форми, спричинені паразитичними членистоногими.			30	
14	Антропонозні та зоонозні нозологічні форми.			30	
15	Модульна контрольна робота 2		1		
16	Консультація				2
	Всього	28	28	120	4

Загальний обсяг - 180 год., в тому числі:

Лекції - 28 год.

Практичні заняття – 28 год.

Самостійна робота – 120 год.

Консультація – 4 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

- 1 Волошина Н.О. Екологічна епідеміологія та епізоотологія: навчально-методичний посібник / Н.О. Волошина, О.М. Лазебна, В.П. Покась. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 234 с.
- 2 Волошина Н.О. Екологічна епідеміологія. Навчальний посібник / Н.О. Волошина. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – 136 с.
- 3 Волошина Н.О., Кілючицький П.Я. Екологічні аспекти формування паразитарного забруднення на урбанізованих територіях / Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Біологія (Біологічні системи). – 2010. – Т. 1 (1), вип. 456. – С. 16-17.
- 4 Даценко І.І. Гігієна і екологія людини. Навчальний посібник / Даценко І.І. – Львів: Афіша, 2000. – 248 с.
- 5 Корнюшин В.В. Паразитологія. Конспект лекцій / Корнюшин В.В. – К.: МСУ, 2011. – 128 с.
- 6 Микитюк О.М. Екологія людини / Микитюк О.М., Злотін О.З., Бровдій В.М. – Харків: ХДПУ“ОВС”, 2000. – 207 с.
- 7 Невядомська К. Загальна паразитологія / Невядомська К., Пойманська Т., Магніцька Б., Чубай А. – К.: Наук. думка, 2007. – 484 с.
- 8 Нікберг І.І. Гігієна з основами екології. Підручник / Нікберг І.І., Сергета І.В., Цимбалюк Л.І. – К.: Здоров'я, 2001. – 504 с.
- 9 Хижняк М.І. Здоров'я людини та екологія / Хижняк М.І., Нагорна А.М. – К.: Здоров'я, 1995. – 228 с.
- 10 Штабський Б.М. Ксенобіотики, гомеостаз і хімічна безпека людини / Б.М.Штабський, М.Р. Гжегоцький. – Львів: Видавничий Дім «НАУТІЛУС», 1999. – 308 с.

Додаткова:

1. Білявський Т.О. Основи екологічних знань / Білявський Т.О., Фурдуй Р.С. – К.: Либідь, 1995. – 286 с.
2. Булгаков В.О. Хвороби, що передаються від тварин людям / Булгаков В.О., Данько О.П. – К.: Здоров'я, 1989. – 213 с.
3. Гандзюра В.П. Екологія: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів / В.П. Гандзюра. – К.: ВГЛ «Обрії», 2008. – 356 с.
4. Давидов О.М., Темніханов Ю.Д., Куровська Л.Я., Мандигра М.С. Антропозоонози: сучасне уявлення // Вет. медицина України. – 2003а. – № 10. – С. 8-11.
5. Давидов О.М., Темніханов Ю.Д., Куровська Л.Я., Мандигра М.С. Антропозоонози: сучасне уявлення // Вет. медицина України. – 2003б. – № 11. – С. 10-12.
6. Дикий Б.М. Епідеміологія: навчальний посібник / Б.М. Дикий, Т.О. Нікіфоров. – ІваноФранківськ: Ів.-Фр. Медичний університет, 2006. – 196 с.
- 11 Запольський А.К. Основи екології: Підручник / Запольський А.К., Салюк А.І. – К.: Вища школа, 2001. – 358 с.